

РЕЦЕНЗИЯ

относно дисертационния труд

на **Мариян Панталеев Филипов**

на тема: „Стимулиране на саморегулацията и мотивацията на учениците чрез интегриране на психологичен поток в образованието“,

**представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
по професионално направление 3.2. Психология,
Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“,
към Катедра „Психология“,
факултет по „Стопански, социални и компютърни науки“
на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,**

с научен ръководител:

доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова

Автор на рецензията:

проф. д-р Севджихан Ахмедова Еюбова

професор по професионално направление 3.2. Психология /
Психология на развитието в детска и юношеска възраст,
от Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

Основание за представяне на рецензията: участие в състав на Научно жури за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно Заповед № РД 406 от 02.07.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Дисертационният труд на Мариян Панталеев Филипов разглежда важен и актуален проблем, свързан със стимулирането на саморегулацията и мотивацията на учениците в контекста на съвременната образователна среда, доминирана от технологиите. В условията на бързо развиваща се

дигитализация, учениците са постоянно изложени на влияние от различни технологични устройства, които, макар и полезни, също така предизвикват множество трудности в учебния процес. Технологиите, създадени за облекчаване и обогатяване на ежедневието, често не са оптимизирани за образователни цели, което води до уникални предизвикателства в учебната среда. Съвременните ученици, заобиколени от смартфони, планшети и компютри, се сблъскват с постоянни разсейващи фактори. Тези технологии предлагат непрекъснат поток от информация и забавление, който може да отклонява вниманието от учебния процес. Непрестанната стимулация създава проблеми с поддържането на фокус и развиването на дългосрочни стратегии за учене. Постоянната употреба на технологии също променя начина, по който учениците възприемат мотивацията. Социалните медии и видеоигрите често предлагат бързи и непосредствени възнаграждения, които са в остър контраст с по-бавните и постепенни награди от академичните постижения. Това може да води до развитие на предпочитания към краткосрочни удоволствения и да намали вътрешната мотивация, необходима за дългосрочно ангажиране с учебния процес. В контекста на тези предизвикателства, дисертацията подчертава необходимостта от разработване на стратегии, които да подпомагат развитието на умения за саморегулация и вътрешна мотивация в образователния контекст. Това изисква целенасочено включване на образователни практики, които не само насърчават активното учене, но също така помагат на учениците да развият способността да се концентрират и да устояват на разсейванията, предоставяни от технологиите. Важно е да се обучат учениците как да балансират употребата на технологии с академичните изисквания, като се развиват стратегии за ефективно времево планиране и управление на ресурсите.

Докторантът точно оценява състоянието на решаването на проблема към момента на публикуване на дисертационния труд. Методиката на изследването включва теоретичен анализ на съвременни концепции за саморегулацията и мотивацията, както и разработване и апробиране на авторски модел за интегриране на психологичен поток в образованието. Изборът на методики съответства на поставените цели и задачи. Дисертацията също така акцентира на необходимостта от иновации в образованието, които да отговорят на променящите се нужди на учениците. Въз основа на наблюденията, докторантът заключава, че традиционните образователни методи често не успяват адекватно да отговорят на индивидуалните нужди на учениците и да ги мотивират ефективно, особено в бързо развиващата се дигитална ера.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯТ ТРУД

Дисертацията е с общ обем от 197 страници, структурирани в увод, пет глави и литература. *Глава първа* е озаглавена „Теоретична основа“ и освен дефиниране на понятията мотивация, саморегулация и поток, и свързаните с тях теории, докторантът разглежда връзката им и значението за образованието, както и основните онлайн технологии, използвани в образованието. *Глава втора*, озаглавена „Създаване на образователен портал. Функционалност и взаимовръзки“ съдържа идейни описания на модулите в проекта. *Глава трета* или „Дизайн на психологичното емпирично изследване“ разглежда целта на дисертационното изследване, хипотези, обект и предмет на изследването и използваният инструментариум в два различни етапа на проучване. В първият етап се очаква да се установи текущото ниво на мотивация, саморегулация и постигане на психологически поток, използвайки стандартни

психометрични инструменти и тестове. Цитирани са следните психологични инструменти - Въпросник за училищна мотивация (SMQ), СРК-А (Въпросник за възприемане на причинността), Психологическата скала на потока (PFS), както и две авторски анкети. *Глава четвърта и пета* представят резултатите от проучванията и анализът им, както и са изведени изводи от изследването. Библиографията включва 97 източника, сред които книги, статии и интернет ресурси. Авторът представя три публикации по темата на дисертацията:

- Филипов, М. (2024) Ролята на вътрешната и външната мотивация в учебния процес: анализ на ученическите предпочитания, e-Journal VFU © ВСУ "Черноризец Храбър", ISSN 1313-7514, бр.21.
- Филипов, М. (2024) Въздействието на саморегулационните стратегии върху академичната ефективност и училищния живот на учениците, e-Journal VFU © ВСУ "Черноризец Храбър", ISSN 1313-7514, бр.21.
- Филипов, М. (2024) Психологически поток и мотивационни динамики в образованието: Компаративен анализ на подготовката за изпити, изпълнение на домашни задачи и усвояване на нови учебни материали, e-Journal VFU © ВСУ "Черноризец Храбър", ISSN 1313-7514, бр.21.

Използването на разнообразни източници и методи за събиране на данни осигурява надеждността и достоверността на направените изводи.

СЪЩНОСТ НА ПРИНОСИТЕ

Приносите на дисертационния труд са значими и с научно-приложен характер. Те включват:

- *Нови теории и модели* - разработен е авторски модел за интегриране на психологичен поток в образованието, насочен към стимулиране на саморегулацията и мотивацията на учениците. Този модел предлага нови подходи за създаване на оптимални условия за учене, които да насърчават учениците да се потопят в учебния процес.
- *Обогатяване на съществуващи знания* - дисертацията предлага новаторски подходи за справяне с предизвикателствата, които технологиите поставят пред учениците. Чрез интегрирането на психологичния поток в образованието, авторът предлага решения, които могат да трансформират начина, по който учениците възприемат мотивацията и саморегулацията.
- *Практическо приложение* - концепцията за образователен портал, който предлага динамична и интерактивна среда, е иновативно решение, което може да бъде внедрено в образователната практика.

ОЦЕНКА НА АВТОРСКОТО УЧАСТИЕ

Докторантът демонстрира значително участие в разработването на дисертационния труд, като представя и три научни публикации по темата. Това показва активна ангажираност и желание за споделяне на знания и опит. Авторът е провел емпирично изследване, което включва анкетни проучвания, качествени интервюта и наблюдения, за да анализира влиянието на технологиите върху мотивацията и саморегулацията на учениците.

ОЦЕНКА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Дисертационният труд на Мариян Панталеев Филипов предлага значителни нововъведения в областта на психологията и образованието, като се фокусира върху важността на саморегулацията и мотивацията на учениците в контекста на съвременните технологии. Чрез разработването на авторски модел и иновативна платформа, трудът предлага практически решения за справяне с предизвикателствата на съвременната образователна среда. Получените резултати имат потенциал за практическо приложение в образователната практика. Разработеният модел за интегриране на психологичен поток в образованието и предложената концепция за образователен портал могат да бъдат внедрени в реални образователни контексти. Препоръчително е провеждането на допълнителни апробации и изследвания за оптимизиране на предложените решения.

АВТОРЕФЕРАТЪТ

Авторефератът представя ясно и структурирано основните моменти от дисертационния труд.

КРИТИЧНИ ОЦЕНКИ, ЗАБЕЛЕЖКИ, ПРЕПОРЪКИ, ВЪПРОСИ

Дисертационният труд е качествено разработен – нямам критични оценки, забележки и въпроси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд, авторефератът, свързаните с темата научни публикации, анализът на значимостта и съдържащите се научно-приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на Уважаемото научно жури, на Мариян Панталеев Филипов да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

24.07.2024 г.

Гр.Шумен

Рецензент:

проф. д-р Севджихан Еюбова